

**Pastorala Sfântului Sinod
al Bisericii Ortodoxe Române
la Duminica Ortodoxiei din anul Domnului 2016
*Ortodoxia, calea împărătească a Evangheliei***

**PREACUVIOSULUI CIN MONAHAL, PREACUCERNICULUI CLER
ȘI PREAIUBIȚILOR CREDINCIOȘI
DIN CUPRINSUL PATRIARHIEI ROMÂNE,**

*Har, bucurie și pace de la Dumnezeu Tatăl,
Fiul și Sfântul Duh, iar de la noi părintești binecuvântări!*

*Preacuvioși și Preacucernici Părinți,
iubiți credincioși și credincioase,*

Binecuvântat să fie Dumnezeu Care ne-a învrednicit să prăznuim, și în acest an, *Duminica Ortodoxiei* și să continuăm urcușul nostru duhovnicesc, prin post și rugăciune, către slăvita sărbătoare a Învierii Domnului nostru Iisus Hristos.

Duminica de astăzi este, ca toate Duminicile, o *Zi a Domnului* și o *Zi a Învierii*, fiind *ziua cea dintâi a săptămânii* (Matei 28, 1), dar ea este totodată și sărbătoarea dreptei credințe, este „hramul” Ortodoxiei, pe care îl cinștim în fiecare an, de peste douăsprezece veacuri.

Ortodoxia, pe care o sărbătorim astăzi, este Biserica lui Hristos pe pământ¹ și a fost întemeiată de însuși Fiul lui Dumnezeu, Iisus Hristos Mântuitorul, „pe temelie apostolilor și a prorocilor” (Efeseni 2, 20). Această Biserică păstrează, de două milenii, neschimbată învățătura Întemeietorului ei și rânduiala Sfinților Apostoli, în forma stabilită de Sfinții Părinți și de Sinoadele ecumenice.

Ortodoxia este credința mântuitoare, în centrul căreia se află adevărul despre Dumnezeu, despre om și despre lume, așa cum ne-a fost descoperit de Dumnezeu prin profeți, iar „în zilele acestea mai de pe urmă ne-a grăit nouă prin Fiul”

¹ Sergiu Bulgakoff, *Ortodoxia*, traducere de Nicolae Grosu, Tiparul Tipografiei Arhidiecezane, Sibiu, 1933, p. 1.

(*Evrei* 1, 2). Ea este credința pecetluită cu sânge de mucenicii celor două milenii de creștinism, dar și de cei care-și jertfesc viața pentru Hristos în timpul nostru.

Începuturile sărbătorii de astăzi se leagă de luptele pentru restabilirea cinstirii sfințelor icoane, interzisă în urma edictului emis de împăratul bizantin Leon al III-lea Isaurul (717-741), în anul 727, acesta fiind un dușman al cinstirii sau al cultului icoanelor. Însă un mare teolog, Sfântul Ioan Damaschin, viețuitor în mănăstirea *Sfântul Sava* din pustiul Iudeii, a contestat atunci dreptul împăratului de a interveni în problemele Bisericii și a precizat că singura autoritate competentă în materie de credință este Sinodul episcopilor. „*Ne supunem ție, împărate - spune Sfântul Ioan Damaschin - în lucrurile care privesc viața, dăjdiile, vămile, încasările și cheltuielile, în toate ale noastre încredințate ție; dar în ce privește conducerea Bisericii, avem pe păstori, pe cei care ne-au grăit nouă cuvântul și care au formulat legislația bisericească*”².

După mai bine de cinci decenii de mari tulburări pricinuite de potrivnicia icoanelor (numiți iconoclaști), împărăteasa Irina († 802), în calitate de regentă, cu sprijinul patriarhului Tarasie al Constantinopolului (784-806), a convocat în anul 787 Sinodul al VII-lea Ecumenic la Niceea, în provincia Bitinia din Asia Mică, pentru a se pronunța în privința cinstirii sfințelor icoane. Sinodul s-a ținut între 24 septembrie și 13 octombrie 787 și a hotărât că este permis și chiar folositor și bineplăcut lui Dumnezeu a picta icoane liturgice și a le cinsti. Pe de altă parte, Părinții Bisericii au precizat că sfințele icoane trebuie cinstite deoarece pe ele sunt zugrăvite *chipurile unor persoane sfinte, iar cinstirea adusă sfințelor icoane nu se adresează materiei icoanei (lemnului), ci persoanelor pictate pe icoane*. Prin urmare, cinstirea sfințelor icoane nu este idolatrie. Din nefericire, însă, lupta potrivnicilor cinstirii sfințelor icoane nu s-a încheiat în anul 787, ci a continuat, cu mici întreruperi, încă aproape cincizeci de ani. În tumultul acelor lupte împotriva icoanelor, au fost distruse o mulțime de icoane, adevărate comori ale credinței, spiritualității, evlaviei și artei iconografice ortodoxe, multe biserici și mănăstiri fiind deposedate de icoanele Domnului nostru Iisus Hristos, ale Maicii Domnului, ale îngerilor și ale sfinților. Atunci, mulți credincioși ortodocși au plătit cu viața sau au fost nevoiți să ia calea exilului pentru curajul de a apăra sfințele icoane. Dar cu ajutorul lui Dumnezeu, în cele din urmă, ortodocșii apărători ai sfințelor icoane au biruit. Convinși că una este idolul păgân sau chipul cioplit, și altceva este sfânta icoană, chipul unei ființe cerești sau al unui sfânt, creștinii ortodocși nu au cedat în fața celor care se împotriveau cinstirii icoanelor, și, astfel, credința ortodoxă a învins.

Împărăteasa Teodora a Bizanțului (842-846), împreună cu patriarhul Metodie, a convocat un sinod la Constantinopol, pentru **ziua de 11 martie 843**. Acest sinod a declarat valabile toate hotărârile celor șapte Sinoade ecumenice, a resta-

² Sfântul Ioan Damaschin, *Cultul Sfințelor Icoane*, traducere din limba greacă și studiu introductiv de D. Fecioru, București, 1937, p. 15.

bilit cultul sau cinstirea sfințelor icoane și i-a anatemitat pe toți iconoclaștii și pe toți ereticii. Întrucât hotărârea aceasta a fost luată în ajunul primei duminici din Postul Mare, duminica aceea a fost numită *Duminica Ortodoxiei*, zi în care Biserica Ortodoxă serbează dreapta credință în plinătatea ei și totodată biruința asupra tuturor ereziilor. De atunci, *Duminica Ortodoxiei* a fost introdusă în calendarul Bisericii, devenind o zi de *aleasă cinstire a tuturor celor care au apărut dreapta credință și sfințele icoane*, o zi în care ne unim în rugăciune cu toți creștinii ortodocși din țară și de pretutindeni, o zi în care, în mod deosebit, ne simțim *în comuniune cu toți sfinții*, din toate timpurile, *dar mai ales cu martirii, mărturisitorii și cuvioșii care și-au dăruit viața Domnului Hristos*, pentru apărarea dreptei credințe și cinstirea sfințelor icoane.

Iubiți frați și surori în Domnul,

Sfânta Scriptură ne învață că omul a fost creat „după chipul lui Dumnezeu” (*Facere* 1, 27), iar Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu întrupat, este „chipul lui Dumnezeu cel nevăzut” (*Coloseni* 1, 15). Așa după cum scrie Sfântul Ioan Damaschin: „... când vezi că cel fără de trup S-a făcut pentru tine om, atunci vei face icoana chipului său omenesc. Când cel nevăzut S-a făcut văzut în trup, atunci vei înfățișa în icoană asemănarea celui care S-a făcut văzut. Când cel fără de corp, fără de formă, fără de greutate și calitate, fără mărime, din pricina superiorității firii Lui «a luat chip de rob» (*Filipeni* 2,7) [...], atunci zugrăvește-I icoana și așază, spre contemplare, pe acela care a primit să fie văzut. Zugrăvește coborârea Lui fără nume, nașterea din Fecioară, botezul în Iordan, schimbarea la față de pe Tabor, pătimirile, moartea, minunile [...], zugrăvește-le pe toate și prin cuvânt și prin culori”³.

Același Sfânt, Ioan Damaschin, arată, mai departe, că „odinioară Dumnezeu cel necorporal și fără formă nu se zugrăvea deloc. Acum, însă, prin faptul că Dumnezeu S-a arătat cu trup, a locuit printre oameni, fac icoana chipului văzut al lui Dumnezeu”⁴.

Desigur, **între icoană și persoana zugrăvită pe ea există o legătură haptică realizată prin sfințirea icoanei**, adică o legătură duhovnicească între icoană și Hristos sau între icoană și sfinții Lui, făcând-o astfel vrednică de cinstire, așa cum ne învață tot Sfântul Ioan Damaschin, zicând: „Dacă nu te închini icoanei nu te închini nici Fiului lui Dumnezeu, care este icoana vie a nevăzutului Dumnezeu și chip cu totul asemenea. Mă închin icoanei lui Hristos – spunea Sfântul Părinte – ca unul ce este Dumnezeu întrupat, icoanei Născătoarei de Dumnezeu, Stăpâna tuturor, ca una ce este Maica Fiului lui Dumnezeu, icoanei sfinților, ca unii ce sunt prietenii lui Dumnezeu [...]; mă închin icoanei acelor care au trăit călcând pe urmele Lui, zugrăvesc biruințele și pătimirile lor, pen-

³ *Ibidem*, p. 36.

⁴ *Ibidem*.

tru că prin ele mă sfințesc și mă aprind de râvna de a le imita”⁵. Urmându-i pe sfinți devenim și noi icoane vii ale lui Dumnezeu, Cel Sfânt, în măsura în care dobândim prin har asemănarea cu El. Astfel, sfânta icoană nu rămâne pentru noi o simplă bucată de lemn sau de pânză pictată, ci ne pune în legătură spirituală (de rugăciune) cu Hristos și cu toți sfinții, ne susține comunicarea și comuniunea cu persoanele sfinte, al căror ajutor și a căror prezență le simțim în suflet când ne închinăm cu credință și sărutăm cu evlavie sfintele icoane.

În același timp, sfintele icoane ale Domnului nostru Iisus Hristos, ale Maicii Sale, ale îngerilor și ale sfinților nu sunt doar opere de artă, ci *în ele vedem modele sfinte de viață creștină pe care suntem chemați să le urmăm în viața noastră*, dacă răspundem cu iubire la iubirea lui Dumnezeu și a sfinților față de noi. Așadar, *icoana lui Hristos ne ajută să ne rugăm, să ne apropiem de Hristos, și să ne împărtășim de lumina Sa. De asemenea, icoanele Maicii Domnului și ale tuturor sfinților ne întăresc în lupta noastră duhovnicească spre a dobândi mântuirea și viața veșnică.*

Totodată, trebuie să prețuim și *rolul instructiv și educativ al sfintelor icoane*. Rugându-ne în fața sfintelor icoane, întipărim în memorie viața și faptele minunate ale Mântuitorului Iisus Hristos, izvorâte din iubire milostivă, dar și din credința, evlavie, râvna, nevoițele și jertfelnicia sfinților, care ne sunt de mare folos în săvârșirea faptelor bune și în dobândirea sfințeniei. „Nu am prea multe cărți – spune Sfântul Ioan Damaschin – și nici nu am timp liber pentru a citi; intru însă în biserică, spitalul obștesc al sufletelor, înăbușit de gânduri, ca de niște spini; podoaba picturii mă atrage să mă uit, îmi desfășează vederea ca o livadă și, pe nesimțite, slava lui Dumnezeu pătrunde în suflet. Am primit răbdarea mucenicului, răsplata cununilor și mă aprind, ca prin foc, cu dorința de a-l imita. Căzând la pământ, mă închin lui Dumnezeu, prin mijlocirea mucenicului și mă mântui”⁶.

Iată cât de necesare sunt sfintele icoane în viața noastră! Ele ne conduc la sfințenie, la Dumnezeu. Fără sfintele icoane, lumea noastră spirituală ar fi mult mai săracă. Având însă în biserică și în casă sfintele icoane, avem în fața noastră un izvor de lumină, de spiritualitate, de puritate și de frumusețe cerească. Prin urmare, avem datoria de a cinsti sfintele icoane, de a le apăra și de a le iubi, deoarece sfintele icoane ne amintesc permanent adevărul credinței că *Hristos Domnul este pururea cu noi în Biserica Sa (cf. Matei 28, 20), împreună cu Născătoarea de Dumnezeu, cu cetele îngerești și cu toți sfinții lui Dumnezeu.*

Iubiți fii duhovnicești,

Prin hotărârea Sinodului al VII-lea ecumenic din anul 787, Biserica noastră dreptmăritoare a preluat și a oficializat învățătura Sfântului Ioan Damaschin cu privire la cinstirea sfintelor icoane și la importanța pe care ele o au în viața liturgică a Bisericii și a fiecărui creștin ortodox. Această învățătură nu a fost valabilă

⁵ *Ibidem*, p. 23.

⁶ *Ibidem*, p. 41.

doar pentru veacul al VIII-lea, ci pentru toate timpurile și locurile, pentru creștinii de astăzi și de totdeauna.

Biserica ne cheamă, așadar, să afirmăm credința ortodoxă și să cinstim sfințele icoane ale Domnului Iisus Hristos, ale Preasfintei Sale Maici, ale îngerilor și ale sfinților care împodobesc locașurile de cult ortodoxe, **dar ne învață în același timp, să ne îngrijim și de icoana sau chipul lui Hristos prezent în aproapele nostru, în fiecare om.** În acest sens, sunt pilduitoare și normative pentru viața noastră creștină cuvintele Sfântului Apostol și Evanghelist Ioan adresate creștinilor din vremea sa și, prin ei, nouă tuturor: „*Dacă zice cineva: iubesc pe Dumnezeu, iar pe fratele său îl urăște mincinos este! Pentru că cel ce nu iubește pe fratele său pe care l-a văzut, pe Dumnezeu, pe Care nu L-a văzut, nu poate să-L iubească*” (I Ioan 4, 10-11 și 20).

Prin urmare, **temelia credinței noastre este iubirea milostivă. Iubind pe aproapele nostru, îl iubim și pe Dumnezeu.**

Întrucât anul acesta, 2016, a fost declarat de Sfântul Sinod al Bisericii noastre *Anul omagial al educației religioase a tineretului creștin ortodox și Anul comemorativ al Sfântului Ierarh Martir Antim Ivireanul și al tipografilor bisericești*, îndemnăm pe toți tinerii din școli și din universități, pe profesorii de religie și pe teologi, pe tinerii slujitori ai sfințelor altare și pe toți credincioșii tineri să apere, să susțină și să promoveze valorile spirituale ale Ortodoxiei și ale poporului român, tradițiile sfinte primite din generație în generație, familia creștină tradițională, patrimoniul cultural național, bisericesc și civil, într-un cuvânt, identitatea noastră spirituală românească moștenită de la vrednicii înaintași, pe care-i comemorăm și îi cinstim cu recunoștință în fiecare an.

În acest sens, un obiectiv de mare importanță pentru viața și istoria Bisericii noastre și a poporului român dreptcredincios, care are nevoie de susținerea noastră, este **Catedrala Mântuirii Neamului**. Noua Catedrală Patriarhală, lăcaș de rugăciune și de binecuvântare va rămâne peste veacuri o icoană a credinței neamului românesc și o mărturie a evlaviei noastre, a dăruirii și a dănuirii noastre, dar și un simbol al demnității naționale, al unității și comuniunii dintre generații, al comuniunii românilor din țară și din afara țării. Noua Catedrală nu va fi destinată doar slujirii liturgice, ci va împlini și o lucrare social-culturală, filantropică și medicală. În această catedrală, alături de icoanele Domnului nostru Iisus Hristos și ale Maicii Domnului, vor fi pictate și icoanele sfinților români care au fost apărători și mărturisitori ai Ortodoxiei românești de-a lungul veacurilor.

Ca în fiecare an, și în anul acesta 2016, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române cheamă și acum pe toți slujitorii sfințelor altare și pe toți credincioșii să susțină, cu aceeași dăruire, **colecta pentru Fondul Central Misionar**. Acest fond are deja o istorie de mulți ani și a fost de mare folos, în anii anteriori, multor comunități parohiale și mănăstirești din țară și de peste hotare, dar și așezămintelor social-filantropice ale Bisericii noastre. Banii care vor fi colectați anul acesta vor fi folosiți, îndeosebi, *pentru ajutorarea parohiilor misionare din mediul rural, izolate, în care locuiesc credincioși vârstnici și tot mai puțini, unde*

nu mai există alte instituții, ci doar preotul a mai rămas să le fie de ajutor prin rugăciune și prin faptele milostivirii creștine. De asemenea, vor fi sprijinite instituțiile social-caritative pentru copii, pentru vârstnici și pentru credincioșii care sunt în grele suferințe în spitale, pentru școli, familiile nevoiașe cu mulți copii, comunitățile românești din afara granițelor țării, care au mare nevoie de ajutor în păstrarea dreptei credințe, a graiului nostru românesc, precum și pentru zidirea ori dotarea lăcașurilor de cult.

Suntem încredințați că, și de această dată, veți răspunde la apelul nostru părintesc, pentru ca Biserica să-și poată continua lucrarea sa misionară și social-filantropică.

Rugându-ne lui Dumnezeu să ne ajute în urcușul nostru duhovnicesc spre slăvitul praznic al Învierii Domnului nostru Iisus Hristos, vă îmbrățișăm cu părintească dragoste și vă adresăm îndemnul nostru la iubire milostivă prin cuvintele frumoasei rugăciuni din Liturghia Sfântului Vasile cel Mare, săvârșită în această sfântă zi de *Duminică a Ortodoxiei*: „*Pomenește, Doamne, pe cei ce aduc roade și fac bine în sfintele Tale biserici și își aduc aminte de cei săraci. Răsplătește-le lor cu bogatele și cereștile Tale daruri. Dăruiește-le lor cele cerești în locul celor pământești, cele veșnice în locul celor vremelnice; cele nestrucăcioase în locul celor stricăcioase*”.

Vă împărtășim binecuvântarea noastră părintească prin cuvintele Sfântului Apostol Pavel: „*Harul Domnului nostru Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh să fie cu voi cu toți*” (II Corinteni 13, 13) Amin.

PREȘEDINTELE SFÂNTULUI SINOD
AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE,

† DANIEL

Arhiepiscopul Bucureștilor,
Mitropolitul Munteniei și Dobrogei,
Locțiitorul tronului Cezareei Capadociei
și Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

† Teofan

Arhiepiscopul Iașilor
și Mitropolitul Moldovei
și Bucovinei

† Andrei

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului
și Clujului și Mitropolitul Clujului,
Maramureșului și Sălajului

† Ioan

Arhiepiscopul Timișoarei
și Mitropolitul Banatului

† Laurențiu

Arhiepiscopul Sibiului
și Mitropolitul Ardealului

† Irineu

Arhiepiscopul Craiovei
și Mitropolitul Olteniei

† Petru

Arhiepiscopul Chișinăului,
Mitropolitul Basarabiei
și Exarhul Plaiurilor

† **Iosif**

Arhiepiscopul Ortodox Român
al Europei Occidentale
și Mitropolitul Ortodox Român al
Europei Occidentale și Meridionale

† **Serafim**

Arhiepiscopul Ortodox Român
al Germaniei, Austriei
și Luxemburgului și
Mitropolitul Ortodox Român
al Germaniei, Europei Centrale
și de Nord

† **Nifon**

Mitropolit onorific,
Arhiepiscopul Târgoviștei și Exarh Patriarhal

† **Teodosie**

Arhiepiscopul Tomisului

† **Pimen**

Arhiepiscopul Sucevei și Rădăuților

† **Irineu**

Arhiepiscopul Alba Iuliei

† **Varsanufie**

Arhiepiscopul Râmnicului

† **Ioachim**

Arhiepiscopul Romanului
și Bacăului

† **Calinic**

Arhiepiscopul Argeșului
și Muscelului

† **Ciprian**

Arhiepiscopul Buzăului și Vrancei

† **Casian**

Arhiepiscopul Dunării de Jos

† **Timotei**

Arhiepiscopul Aradului

† **Nicolae**

Arhiepiscopul Ortodox Român
al celor două Americi

† **Justinian**

Arhiepiscop onorific,
Episcopul Ortodox Român
al Maramureșului și Sătmarului

† **Corneliu**

Episcopul Hușilor

† **Lucian**

Episcopul Caransebeșului

† **Sofronie**

Episcopul Ortodox Român
al Oradiei

† **Nicodim**

Episcopul Severinului și Strehaiei

† **Vincentiu**

Episcopul Sloboziei și Călărașilor

† **Andrei**

Episcopul Covasnei și Harghitei

† **Galaction**

Episcopul Alexandriei
și Teleormanului

† **Ambrozie**

Episcopul Giurgului

† **Sebastian**

Episcopul Slatinei și Romanaților

† **Visarion**

Episcopul Tulcii

† **Petroniu**
Episcopul Sălajului

† **Daniil**
Episcop-loctiitor (administrator)
al Episcopiei Daciei Felix (Serbia)

† **Siluan**
Episcopul Ortodox Român al Italiei

† **Macarie**
Episcopul Ortodox Român
al Europei de Nord

† **Varlaam Ploieșteanul**
Episcop-vicar patriarhal

† **Timotei Prahoveanul**
Episcop-vicar
al Arhiepiscopiei Bucureștilor

† **Ilarion Făgărășeanul**
Episcop-vicar
al Arhiepiscopiei Sibiului

† **Paisie Lugojeanul**
Episcop-vicar
al Arhiepiscopiei Timișoarei

† **Marc Nemțeanul**
Episcop-vicar
al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române
a Europei Occidentale

† **Emilian Lovișteanul**
Episcop-vicar
al Arhiepiscopiei Râmnicului

† **Iustin Sigheteanul**
Arhiereu-vicar al
Episcopiei Ortodoxe Române
a Maramureșului și Sătmarului

† **Gurie**
Episcopul Devei și Hunedoarei

† **Siluan**
Episcopul Ortodox Român
al Ungariei

† **Timotei**
Episcopul Ortodox Român
al Spaniei și Portugaliei

† **Mihail**
Episcopul Ortodox Român
al Australiei și Noii Zeelande

† **Ieronim Sinaitul**
Episcop-vicar patriarhal

† **Calinic Botoșăneanul**
Episcop-vicar
al Arhiepiscopiei Iașilor

† **Vasile Someșeanul**
Episcop-vicar
al Arhiepiscopiei Vadului,
Feleacului și Clujului

† **Antonie de Orhei**
Episcop-vicar
al Arhiepiscopiei Chișinăului

† **Sofian Brașoveanul**
Episcop-vicar al Arhiepiscopiei
Ortodoxe Române a Germaniei,
Austriei și Luxemburgului

† **Ioan Casian de Vicina**
Episcop-vicar al Arhiepiscopiei
Ortodoxe Române
a celor două Americi

† **Ignatie Mureșeanul**
Arhiereu-vicar
al Episcopiei Ortodoxe Române
a Spaniei și Portugaliei